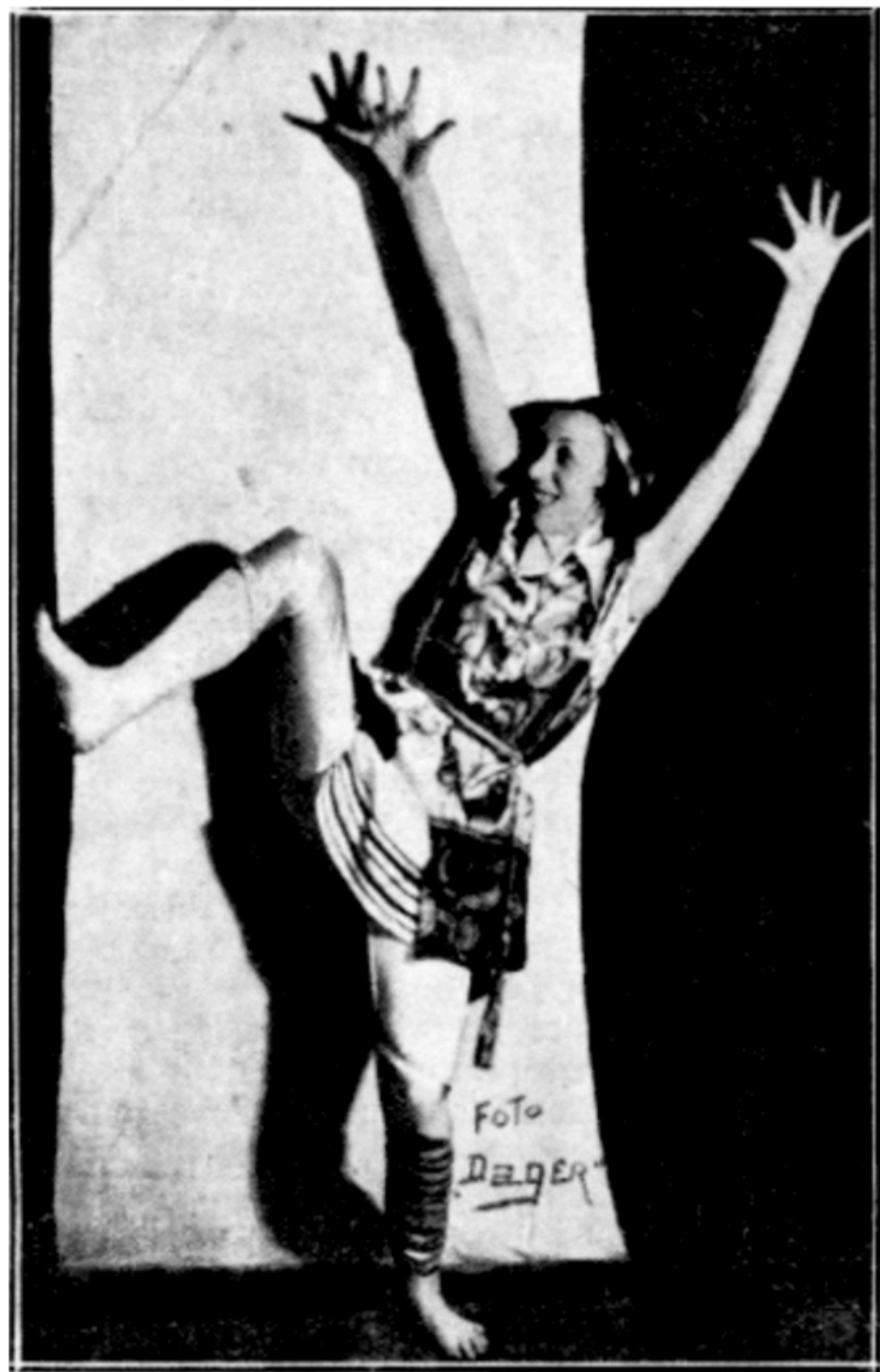

Der rebe elimelech (continued)

יידיש	Transcription	English
איז געוואָרן גאַר	Iz gevorn gor	became utterly
שטאַרק פֿריילעך,	shtark freylekh,	happy,
איז געוואָרן גאַר	Iz gevorn gor	became utterly
שטאַרק פֿריילעך,	shtark freylekh,	happy,
אלימלך.	Elimeylekh.	Elimeylekh,
האַט ער	Hot er oysgeton	He took off his
אויסגעטאָן דאָס	dos kitl	long festive coat
קיטל		
און האָט אָנגעטאָן	Un hot ongeton	and put on his
דאָס היטל,	dos hitl,	yarmulke,
און געשיקט נאָך די	Un geshikt nokh	and sent for his
צימבלערס די צוויי.	di tsimblers di	two cymbalists.
	tsvey.	
און די צימבלדיקע	Un di tsimbldike	And the
צימבלערס	tsimblers	cymbal-playing
		cymbalists
האָבן צימבלדיק	Hobn tsimbldik	played their
געצימבלט,	getsimblt	cymbals in a
		cymbally way,
האָבן צימבלדיק	Hobn tsimbldik	in a cymbally way,
געצימבלט האָבן	getsimblt, hobn	they played.
זיי.	zey.	

דאָיקייט לידער בוך

A diasporist songs book

Tools to deepen our homes in the diaspora and resist zionism.

Table of Contents

Prayer For The Diaspora	1
Di zun vet aruntergeyn	2
Funem sheynem vortsl aroys	4
Unser nigndl	8
Papir is dokh vays	11
Mayn rue plats	13
Oyfn veg shteyt a boym	15
Oy ir narishe tsionistn	19
Rumkovski khayim	20
S'brent	25
Vilne Vilne	29
Sholem lid	32
Der rebe elimelech	33

Listen to recordings from this book at nualready.com

Der rebe elimelech (continued)

יידיש	Transcription	English
האָבן פֿידלדיק געפֿידלט,	Hobn fidldik gefildt,	fiddled in a fiddly way
האָבן פֿידלדיק געפֿידלט, האָבן זיי.	Hobn fidldik gefildt, hobn zey.	in a fiddly way, they fiddled.
און אַז דער רבי אלימלך	Un az der Rebe Elimeylekh	And when Rebbe Elimeylekh
איז געוואָרן נאָך מער פֿריילעך,	Iz gevorn nokh mer freylekh,	became even happier,
איז געוואָרן נאָך מער פֿריילעך, אלימלך,	Iz gevorn nokh mer freylekh, Elimeylekh.	became even happier, Elimeylekh,
האַט ער אָפּגעמאַכט הַבְּדֻלָּה	Hot er opgemakht havdole	he made short work of Havdole
מיטן שמש ר' נפתלי	Mitn shames Reb Naftole	with his shames Reb Naftole,
און געשיקט נאָך די פֿייקלערס די צוויי.	Un geshikt nokh di payklers di tsvey.	and sent for his two drummers.
און די פֿייקלדיקע פֿייקלערס	Un di paykldike payklers	And the drumming drummers
האָבן פֿייקלדיק געפֿייקלט,	Hobn paykldik gepayklt.	drummed in a drummy way,
האָבן פֿייקלדיק געפֿייקלט, האָבן זיי.	Hobn paykldik gepayklt, hobn, zey.	in a drummy way, they drummed.
און אַז דער רבי אלימלך	Un az der Rebe Elimeylekh	And when Rebbe Elimeylekh

דער רבי אלימלך

Der rebe elimelech

Rabbi elimeylekh

by Moshe Nadir

*Yiddish version of the English song, Old King Cole.
Poem and music by Moshe Nadir (1885 – 1943).
One folklorized version was published anonymously
by S. Bastomski in 1923. The text and music were
published by M. Nadir in 1927, as well as in the
author's book A Lomp Oyfn Fentster in 1929.*

יידיש	Transcription	English
אז דער רבי	Az der Rebe	When Rebbe
אלימלך	Elimeylekh	Elimeylekh
איז געוואָרן זייער	Iz gevorn zeyer	became very
פֿריילעך,	freylekh,	happy,
איז געוואָרן זייער	Is gevorn zeyer	became very
פֿריילעך אלימלך,	freylekh,	happy,
	Elimeylekh,	Elimeylekh,
האַט ער	Hot er oysgeton	he took off his
אויסגעטאָן די	di tfiln	tfillin
תפילין		
און האָט אָנגעטאָן	Un hot ongeton di	and put on his
די ברילן	briln	glasses
און געשיקט נאָך די	Un geshikt nokh	and sent for his
פֿידלערס די צוויי.	di fidlers di tsvey.	two fiddlers.
און די פֿידלדיקע	Un di fidldike	And the fiddling
פֿידלערס	fidlers	fiddlers

A prayer for the diaspora

by Elphaba Mond printed in "A Jewdas Haggadah"

Shekhinah, Great Mystery, Universe and That which holds you in place, we thank you for this abundant planet - your own palm of blessing,

We thank you for this world, our home, that is given with such love and devotion.

we stand in the open fields of diaspora and know we are blessed

diaspora from the time before we can remember, from the pool of the womb, from the lands we were forced from and the lands we choose

where we have come from has blurred, but our roots emerge like wings wherever we find ourselves and we are learning along the way that where we are cannot be separated

they dance together like the dust of the earth from which we came.

We trust in these winged roots we trust in this dust.

our family scattered like holy rain, river-veins kissing the skins of the spinning earth, we are like these flowing rivers of not knowing but all the same, leaping,

like the salmon towards the source and the source is you, Great Mystery, goddess of courage, of journeying, and justice, of apples plucked from the sacred Sheffield tree.

We cannot go back to the womb so we sit under this tree where we find ourselves.

remembering our journey is through the time and not space and Time will never make an exile of us.

Great Mystery may you bless this family, all of us, finding our way through this earth dream, dear goddess, please, hold us in your tiny palm of our great green and tiny planet

let us make holy home on the road, under the tree, in deep family with our neighbours, of all creed,

Creature and species, safe, celebrated, befriended

and may our diaspora, cold, mossy, green, rainfilled be our peace

may we seek peace may we know peace may we be the keepers of peace

wrap us in your diaspora, oh Mystery, so we may be home wherever we land Keep us safe in your Time remember us.

די זון וועט אַרונטערגיין

Di zun vet aruntergeyn

The sun will go down

by Moshe Leib Halpern

Text by Moshe Leib Halpern (1886-1932), music by Ben Yomen (1901-1970), composed in early 20th century America. Halpern was a prominent Yiddish poet who immigrated to New York in 1908. Ben Yomen was a Yiddish theater and folk music composer and conductor.

יידיש	Transcription	English
די זון וועט אַרונטערגיין	Di zun vet aruntergeyn	The sun will go down below the
אונטערן באַרג,	untern barg,	mountain,
וועט קומען די ליבע	Vet kumen di libe	then Love will
א שטילע צו גיין	a shtile tsu geyn	quietly head over
צום אומעט וואָס	Tsum umet vos	to Loneliness, who
זיצט אויף אַ	zitst oyf a	is sitting on a
גאלדענעם שטיין	goldenem shteyn	golden stone
און וויינט פֿאַר זיך	Un veynt far zikh	crying by herself,
איינער אליין.	eyner aleyen.	all alone.

די זון וועט אַרונטערגיין	Di zun vet aruntergeyn	The sun will go down below the
אונטערן באַרג,	untern barg,	mountain,
וועט קומען די	Vet kumen di	the golden
גאלדענע פֿאַווע צו	goldene pave tsu	peacock will come
פֿליען	flien	flying

שלום ליד

Sholem lid

Peace song

by Adrienne Cooper

Based on a Chasidish melody, original lyrics written by activist and musician Adrienne Cooper.

יידיש	Transcription	English
וואָלט איך געהאַט	Volt ikh gehat	If I had power
כּוֹךְ	koyekh	
וואָלט איך געלאָפֿן	Volt ikh gelofn in	If I could run in
אין די גאַסן	di gasn	the streets
וואָלט איך געשריגן	Volt ikh geshrign	I would scream
שלום	sholem	peace
שלום, שלום, שלום	Sholem, sholem, sholem	Peace, peace, peace
ווייל איך האָב כּוֹךְ	Vayl ikh hob koyekh	Because I have power
וועל איך לויפֿן אין	Vel ikh loyfn in di	I must run through the
די גאַסן	gasn	streets
דאַרף איך שרייען	Darf ikh shrayen	I must shout
פֿרייהייט	frayhayt	freedom
פֿרייהייט, פֿרייהייט,	Frayhayt,	Freedom,
פֿרייהייט	frayhayt, frayhayt	freedom, freedom

Vilne Vilne (continued)

יידיש	Transcription	English
אונדזער וויסנדורשט געשטילט.	Undzer visndursht geshtilt.	slaked our thirst for knowledge.
ווילנע האָט דעם ערשטן פֿאַדעם פֿון דער פֿרייהייטס-פֿאַן געוועבט	Vilne hot dem ershtn fodem Fun der frayheyts-fon gevebt	Vilna wove the first thread of our freedom flag,
און די ליבע קינדער אירע - מיט אַ צאַרטן גייסט באַלעבט.	Un di libe kinder ire — Mit a tsartn gayst balebt.	and animated its children — with a tender spirit.

Di zun vet aruntergeyn (continued)

יידיש	Transcription	English
און מיטנעמען וועט זי אונדז אַלע אַהין, אַהין וווּ די בענקשאַפֿט וועט ציען.	Un mitnemen vet zi undz ale ahin, Ahin vu di benkshaft vet tsien.	and she will take us all there, there where our longing draws us.
די זון וועט אַרונטערגיין אונטערן באַרג, וועט קומען די נאַכט און וועט זינגען ליו-ליו אַריבער די אויגן וואָס פֿאַלן שוין צו צו שלאָפֿן אין אייביקער רו.	Di zun vet aruntergeyn untern barg, Vet kumen di nakht un vet zingen lyu-lyu Ariber di oygn vos faln shoyn tsu Tsu shlofn in eybiker ru.	The sun will go down below the mountain, Night will come and will sing a lullaby above eyes that are drooping shut to sleep in eternal rest.

פֿונעם שיינעם וואָרצל אַרויס

Funem sheynem vortsl aroys

From the beautiful root

Also known as "Got hot bashafn himl mit erd", Funem Sheynem is a cumulative song that builds verse by verse. It was sung for both entertainment and teaching children. The song has multiple regional variations.

יידיש	Transcription	English
פֿונעם שיינעם וואָרצל אַרויס	Funem sheynem vortsl aroys	From the beautiful root
איז אַ שיינער בוים אַרויס.	Iz a sheyner boym aroys.	Came a beautiful tree.
בוים פֿונעם וואָרצל,	Boym funem vortsl,	Tree from the root,
וואָרצל פֿון דער ערד,	Vortsl fun der erd,	Root from the earth,
זינט ס'איז באַשאַפֿן הימל און ערד.	Zint s'iz bashafn himl un erd.	Since the sky and the earth were created.
פֿונעם שיינעם בוים אַרויס	Funem sheynem boym aroys	From the beautiful tree
איז אַ שיינער צווייג אַרויס.	Iz a sheyner tsvayg aroys.	Came a beautiful branch.
צווייג פֿונעם בוים,	Tsvayg funem boym,	Branch from the tree,
בוים פֿונעם וואָרצל,	Boym funem vortsl,	Tree from the root,

Vilne Vilne (continued)

יידיש	Transcription	English
ווילנע, ווילנע, אונדזער היימסטאָט,	Vilne, vilne, undzer heymshtot,	Vilna, Vilna, our home city,
אונדזער בענקשאַפֿט און באַגער;	Undzer benkshaft un bager;	our longing and desire;
אַך, ווי אַפֿט עס רופֿט דיין נאָמען פֿון מיין אויג אַרויס אַ טרער.	Akh, vi oft es ruft dayn nomen Fun mayn oyg aroys a trer.	ah, how often your name calls forth a tear from my eye.
ווילנער געסלעך, ווילנער טייכן, ווילנער וועלדער, בערג און טאָל,	Vilner geslekh, vilner taykhn, Vilner velder, barg un tol,	Vilna streets, Vilna rivers, Vilna forests, mountain and valley,
עפעס נאָיעט, עפעס בענקט זיך	Epes noyet, epes benkt zikh	something haunts me, something longs
נאָך די צייטן פֿון אַמאָל.	Nokh di tsaytn fun amol.	for the days of long ago.
כ'זע דעם וועלדעלע זאַקרעטער	Kh'ze dem veldele zakreter	I see the Zakret forest,
אין זײַן שאַטן אינגעהילט, וווּ געהיים עס האָבן לערער	In zayn shotn ayngelhilt, Vu geheyim es hobn lerer	enveloped in its shadows, where, secretly, teachers

ווילנע ווילנע

Vilne Vilne

Vilna, Vilna

by A. L. Wolfson

Lyrics by A. L. Wolfson (1867-1946) and music by Alexander Olshanetsky (1892-1946), first published in the 1930s. This version was published by Shmerke Kaczerginski in 1947. He said that almost every program in the Vilna ghetto opened with it.

יידיש	Transcription	English
ווילנע - שטאָט פֿון גייסט און תּמימות,	Vilne — shtot fun gayst un tmimes,	Vilna — city of spirit and modesty,
ווילנע - ייִדיש־לעך פֿאַרטראַכט,	Vilne — yidishlekh fartrakht,	Vilna — conceived in Jewish ways,
וועס מורמלען שטילע תּפֿילות,	Vu es murmlen shtile tfiles,	where quiet prayers murmur,
שטילע סודות פֿון דער נאַכט.	Shtile soydes fun der nakht.	soft secrets of the night.
אָפֿט מאָל זע איך דיר אין חלום,	Oft mol ze ikh dir in kholem,	I often see you in my dreams,
הייס־געליבטע ווילנע מיין,	Heys-gelibte vilne mayn,	dearly-beloved Vilna of mine,
און די אַלטע ווילנער געטאָ	Un di alte vilner geto	and the old Vilna ghetto
אין אַ נעפלדיקן שיין.	In a nepldikn shayn.	in a misty glow.

Funem sheynem vortsl aroys (continued)

יידיש	Transcription	English
וואָרצל פֿון דער ערד, זינט ס'איז באַשאַפֿן הימל און ערד.	Vortsl fun der erd, Zint s'iz bashafn himl un erd.	Root from the earth, Since the sky and the earth were created.
פֿונעם שיינעם צווייג אַרויס איז אַ שיינער נעסט אַרויס. נעסט פֿונעם צווייג,	Funem sheynem tsvayg aroys Iz a sheyner nest aroys. Nest funem tsvayg,	From the beautiful branch Came a beautiful nest. Nest from the branch,
צווייג פֿונעם בוים, בוים פֿונעם וואָרצל, וואָרצל פֿון דער ערד, זינט ס'איז באַשאַפֿן הימל און ערד.	Tsvayg funem boym, Boym funem vortsl, Vortsl fun der erd, Zint s'iz bashafn himl un erd.	Branch from the tree, Tree from the root, Root from the earth, Since the sky and the earth were created.
פֿונעם שיינעם נעסט אַרויס איז אַ שיינער פֿויגל אַרויס. פֿויגל פֿונעם נעסט, נעסט פֿונעם צווייג,	Funem sheynem nest aroys Iz a sheyner foygl aroys. Foygl funem nest, Nest funem tsvayg,	From the beautiful nest Came a beautiful bird. Bird from the nest, Nest from the branch,

Funem sheynem vortsl aroys (continued)

יידיש	Transcription	English
צווייג פֿונעם בוים,	Tsvayg funem boym,	Branch from the tree,
בוים פֿונעם וואָרצל,	Boym funem vortsl,	Tree from the root,
וואָרצל פֿון דער ערד,	Vortsl fun der erd,	Root from the earth,
זינט ס'איז באַשאַפֿן הימל און ערד.	Zint s'iz bashafn himl un erd.	Since the sky and the earth were created.
פֿונעם שיינעם פֿויגל אַרויס	Funem sheynem foygl aroys	From the beautiful bird
איז אַ שיינער פֿעדער אַרויס.	Iz a sheyner feder aroys.	Came a beautiful feather.
פֿעדער פֿונעם פֿויגל,	Feder funem foygl,	Feather from the bird,
פֿויגל פֿונעם נעסט,	Foygl funem nest,	Bird from the nest,
נעסט פֿונעם צווייג,	Nest funem tsvayg,	Nest from the branch,
צווייג פֿונעם בוים,	Tsvayg funem boym,	Branch from the tree,
בוים פֿונעם וואָרצל,	Boym funem vortsl,	Tree from the root,
וואָרצל פֿון דער ערד,	Vortsl fun der erd,	Root from the earth,
זינט ס'איז באַשאַפֿן הימל און ערד.	Zint s'iz bashafn himl un erd.	Since the sky and the earth were created.

S'brent (continued)

יידיש	Transcription	English
די הילף איז נאָר אין אייך אליין געווענדט,	Di hilf iz nor in aykh aleyn gevendt,	Help can only come from you,
אויב דאָס שטעטל איז אייך טייער, נעמט די כלים, לעשט דאָס פֿייער, לעשט מיט אייער אייגן בלוט, באַווייזט, אַז איר דאָס קענט.	Oyb dos shtetl iz aykh tayer, Nemt di keylim, lesht dos fayer, Lesht mit ayer eygn blut, Bavayzt, az ir dos kent.	if the shtetl is dear to you, take up arms, put out the fire, douse it with your very blood, show that you can do it!
שטייט נישט, ברידער, אַט אַזוי זיך	Shteyt nit, brider, ot azoy zikh	Don't stand there, brothers, looking on
מיט פֿאַרלייגטע הענט,	Mit farleygte hent,	with folded hands,
שטייט נישט, ברידער, לעשט דאָס פֿייער -	Shteyt nit, brider, lesht dos fayer —	don't stand, brothers, put out the fire —
אונדזער שטעטל ברענט!	Undzer shtetl brent!	our shtetl burns!

S'brent (continued)

יידיש	Transcription	English
ס'ברענט!	S'brent!	It burns!
ברידערלעך, ס'ברענט!	Briderlekh, s'brent!	Brothers, it burns!
אוי, עס קען חלילה קומען דער מאמענט:	Oy, es ken kholile kumen der moment:	God forbid the moment may come:
אונדזער שטאט מיט אונדז צוזאמען	Undzer shtot mit undz tsuzamen	When our city which now holds us
זאל אויף אש אַוועק אין פלאמען, בלײַבן זאל – ווי נאָך אַ שלאַכט, נאָר פּוסטע, שוואַרצע ווענט.	Zol af ash avek in flamen, Blaybn zol — vi nokh a shlakht, Nor puste, shvartse vent.	will as ash in flames enfold us, leaving — as after a slaughter, only empty, blackened walls.
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך מיט פאַרלייגטע הענט,	Un ir shteyt un kukt azoy zikh Mit farleygte hent,	And you stand there looking on with folded hands,
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך –	Un ir shteyt un kukt azoy zikh —	and you stand there looking on —
אונדזער שטעטל ברענט!	Undzer shtet! brent!	our shtet! burns!
ס'ברענט! ברידערלעך, ס'ברענט!	S'brent! Briderlekh, s'brent!	It burns! Brothers, it burns!

Funem sheynem vortsl aroys (continued)

יידיש	Transcription	English
פֿונעם שיינעם פֿעדער אַרויס איז אַ גוטער קישן אַרויס.	Funem sheynem feder aroys Iz a guter kishn aroy.	From the beautiful feather Came a good pillow.
קישן פֿונעם פֿעדער, פֿעדער פֿונעם פֿויגל,	Kishn funem feder, Feder funem foygl,	Pillow from the feather, Feather from the bird,
פֿויגל פֿונעם נעסט, נעסט פֿונעם צווייג, צווייג פֿונעם בוים, בוים פֿונעם וואַרצל, וואַרצל פֿון דער ערד,	Foygl funem nest, Nest funem tsvayg, Tsvayg funem boym, Boym funem vortsl, Vortsl fun der erd, erd,	Bird from the nest, Nest from the branch, Branch from the tree, Tree from the root, Root from the earth,
זינט ס'איז באַשאַפֿן הימל און ערד.	Zint s'iz bashafn himl un erd.	Since the sky and the earth were created.
פֿון דעם גוטן קישן אַרויס איז אַ שיינע מיידל אַרויס. מיידל פֿון דעם קישן, קישן פֿונעם פֿעדער, פֿעדער פֿונעם פֿויגל,	Fun dem gutn kishn aroys Iz a sheyne meyd aroy. Meydl fun dem kishn, Kishn funem feder, Feder funem foygl,	From this good pillow Came a beautiful girl. Girl from this pillow, Pillow from the feather, Feather from the bird,

Funem sheynem vortsl aroys (continued)

יידיש	Transcription	English
פויגל פֿונעם נעסט,	Foygl funem nest,	Bird from the nest,
נעסט פֿונעם צווייג,	Nest funem tsvayg,	Nest from the branch,
צווייג פֿונעם בוים,	Tsvayg funem boym,	Branch from the tree,
בוים פֿונעם וואָרצל,	Boym funem vortsl,	Tree from the root,
וואָרצל פֿון דער ערד,	Vortsl fun der erd,	Root from the earth,
זינט ס'איז באַשאַפֿן הימל און ערד.	Zint s'iz bashafn himl un erd.	Since the sky and the earth were created.

S'brent (continued)

יידיש	Transcription	English
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך -	Un ir shteyt un kukt azoy zikh —	and you stand there looking on —
אונדזער שטעטל ברענט!	Undzer shtetl brent!	our shtetl burns!
ס'ברענט!	S'brent!	It burns!
ברידערלעך, ס'ברענט!	Briderlekh, s'brent!	Brothers, it burns!
אוי, אונדזער אָרעם שטעטל נעבעך ברענט!	Oy, undzer orem shtetl nebekh brent!	Oh, our poor shtetl pitifully burns!
ס'האָבן שוין די פֿײַערצונגען דאָס גאַנצע שטעטל איינגעשלונגען -	S'hobn shoyn di fayertsungen Dos gantse shtetl ayngeshlungen —	The tongues of fire have already swallowed up the whole shtetl —
און די בייזע ווינטן הודזשען, אונדזער שטעטל ברענט!	Un di beyze vintn hudzhen, Undzer shtetl brent!	and the fierce winds howl, our shtetl burns!
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך מיט פֿאַרלייגטע הענט,	Un ir shteyt un kukt azoy zikh Mit farleygte hent,	And you stand there looking on with folded hands,
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך -	Un ir shteyt un kukt azoy zikh —	and you stand there looking on —
אונדזער שטעטל ברענט!	Undzer shtetl brent!	our shtetl burns!

ס'ברענט

S'brent

It's burning

by Mordkhe Gebirtig

Written by Mordkhe Gebirtig (1877-1942), after a pogrom in Przytyk Poland in 1938. Gebirtig was a fuintirute maker from Kraków. He was shot on June 4, 1942 during the extermination of the Kraków ghetto.

יידיש	Transcription	English
ס'ברענט!	S'brent!	It burns!
ברידערלעך,	Briderlekh,	Brothers, it burns!
ס'ברענט!	s'brent!	
אוי, אונדזער אָרעם	Oy, undzer orem	Oh, our poor
שטעטל נעבעך	shtetl nebekh	shtetl pitifully
ברענט!	brent!	burns!
בייזע ווינטן מיט	Beyze vintn mit	Fierce winds with
ירגזון	yirgozn	rage
רייסן, ברעכן און	Raysn, brekhn un	tear, break and
צעבלאָזן	tseblozn	blow
שטאַרקער נאָך די	Shtarker nokh di	even stronger the
ווילדע פֿלאַמען,	vilde flamen,	wild flames,
אַלץ אַרום שוין	Alts arum shoyen	all around already
ברענט.	brent.	burns.
און איר שטייט און	Un ir shteyt un	And you stand
קוקט אַזוי זיך -	kukt azoy zikh	there looking on
מיט פֿאַרלייגטע	Mit farleygte	with folded hands,
הענט,	hent,	

אונדזער ניגונדל

Unser nigndl

Our Little Melody

by Nokhem Sternheim

Written by Nokhem Sternheim (1876-1942) from Rzeszów in the Austrian partition of Poland. His songs were often considered "anonymous" folk tunes.

יידיש	Transcription	English
האַבן מיר אַ	Hobn mir a	We have a little
ניגונדל,	nigndl,	melody,
אין נחת און אין	In nakhes un in	with pride and
פֿריידן,	freydn,	with joy,
זינגען מיר עס,	Zingen mir es,	we sing it, we sing
זינגען מיר עס,	zingen mir es,	it,
קלינגט עס אַזוי	Klingt es azoy	it sounds so
שיין!	sheyn!	lovely!
דאָס האָט נאָך	Dos hot nokh	My grandmother
געזונגען	gezungen	and grandfather
די באַבע מיטן זיידן,	Di bobe mitn	already sang this
	zeydn,	
ווען זיי זינגען	Ven zey zaynen	when they were
קינדער נאָך געווען.	kinder nokh	still children.
	geven.	
רעפֿריין:	Refrain:	Refrain:
אוי-אוי-אוי, אַט	Oy, oy, oy, ot azoy	Oy, oy, oy, just
אַזוי זשע	zhe	like this

Unser nigndl (continued)

יידיש	Transcription	English
ווי דער ניגון קלינגט אצינדער, אזא פריילעכס, אזא פריילעכס	Vi der nigun klingt atsinder, Aza freylekhs, aza freylekhs	is how the song sounds now, such a happy tune, such a happy tune,
זינגט זשע, קינדער!	Zingt zhe, kinder!	sing it, children!
אט אזוי זשע ווי דער ניגון קלינגט אצינדער, אזא פריילעכס לאמיר אלע גיין.	Ot azoy zhe vi der nigun klingt atsinder, Aza freylekhs lomir ale geyn.	Just like this is how the song sounds now, let's all go dance a freylekhs.
האבן מיר א ניגנדל, זינגען מיר צוזאמען, זינגען מיר עס, זינגען מיר עס, קלינגט עס אזוי שיין!	Hobn mir a nigndl, Zingen mir tsuzamen, Zingen mir es, zingen mir es, Klingt es azoy sheyn!	We have a little melody, we all sing together, we sing it, we sing it, it sounds so lovely!
דאס האט נאך געזונגען דער טאטע מיט דער מאמען, ווען זיי זיינען קינדער נאך געווען.	Dos hot nokh gezungen Der tate mit der mamen, Ven zey zaynen kinder nokh geven.	My father and my mother already sang this when they were still children.

האבן מיר א ניגנדל,	Hobn mir a nigndl,	We have a little melody,
-----------------------	-----------------------	-----------------------------

Rumkovski khayim (continued)

יידיש	Transcription	English
ער מאכט דיך נסים אוי, יעדן טאג אזוי, געוואלד צו שרייען, אוי, אוי, אוי!	Er makht dikh nisim oy, Yedn tog azoy, Gevald tsu shrayen oy, oy, oy!	He performs miracles, oy, Every day so, Enough to make you cry 'Gevalt' oy, oy, oy!
יעדער איינער פרייגט: א צווייטע שאלה, אוי!	Yeder ayner freygt: A tsvayte shayle, oy!	One person asks: A second question, oy!
זאגט ער חיים 'ס איז גוט אזוי!	Zogt er Khayim 's iz gut azoy!	Chaim says 'it's good this way!'

Rumkovski khayim (continued)

יידיש	Transcription	English
געוועזן איז א טאג א הייסער, גייט רומקאָווסקי אין דער גאס,	Gevezn iz a tog a hayser, Geyt Rumkovski in der gas,	It was a hot day, Rumkowski walks through the streets,
ער זעט זיך אויס ווי א קייסער.	Er zet zikh oys vi a keyser.	He looks like an emperor.
א העלע אנצוג, אוי, און טונקעלע ברילן, פאליציי ארום באוואכט. איך זאג איך גאר אונדזער קייסער האט גראַע האַר, לעבן זאל ער גאנצע הונדערט יאָר!	A hele antsug, oy, Un tunkele briln, Politsay arum bavakht. Ikh zog aykh gor Undzer keyser hot groe hor, Lebn zol er gantse hundert yor!	A light suit, oy, And dark glasses, Police guard him around. I tell you all Our emperor has grey hair, May he live a full hundred years!
רומקאָווסקי חיים, דער עלטסטער ייד, איז אָנגעשטעלט ביי די געסטאָפּאָ. מיר יידעלעך זיינען זיינע ברידער, און ער פאַרזאָרגט אונדז די פאָפּאָ.	Rumkovski Khayim, der eltster yid, Iz ongeshtelt bay di Gestapo. Mir yidelekh zaynen zayne brider, Un er farzorgt undz di papo.	Rumkowski Chaim, the Eldest of the Jews, Is employed by the Gestapo. We Jews are his brothers, And he provides us with food.

Unser nigndl (continued)

יידיש	Transcription	English
אין מזל און אין ברכה, זינגען מיר עס, זינגען מיר עס, קלינגט עס אַזוי שיין! דאָס האָט נאָך געזונגען די גאנצע משפּחה, ווען זיי זיינען קינדער נאָך געווען.	In mazl un in brokhe, Zingen mir es, zingen mir es, Klingt es azoy sheyn! Dos hot nokh gezungen Di gantse mishpokhe, Ven zey zaynen kinder nokh geven.	in good fortune and with blessing, we sing it, we sing it, it sounds so lovely! The whole family already sang this when they were still children.

פאַפיר איז דאָך ווייס

Papir is dokh vays

Paper is but white

by Mordkhe Gebirtig

*Published by Judah Leib Cahan author is unknown
but this song is attributed to Yiddish flokbard and
badkhn Eliakum Zunser (1836-1913)*

יידיש	Transcription	English
פאַפיר איז דאָך ווייס און טינט איז דאָך שוואַרץ, צו דיר, מיין זיס־לעבן, ציט דאָך מיין האַרץ!	Papir iz dokh vays un tint iz dokh shvarts, Tsu dir, mayn zis-lebn, tsit dokh mayn harts!	Paper is white, of course, and ink is black, and of course my heart longs for you, my sweetheart!
כיוואָלט שטענדיק געזעסן דריי טעג נאָך אַנאָנד,	Kh'volt shtendik gezesn dray teg nokh anand,	I would sit constantly for three days in a row
צו קושן דיין שיין פנים און צו האַלטן דיין האַנט.	Tsu kushn dayn sheyn ponim un tsu haltn dayn hant.	just to kiss your lovely face and to hold your hand.
נעכטן, ביי נאָכט, בין איך אויף אַ חתונה געווען,	Nekhhtn, bay nakht, bin ikh oyf a khasene geven,	Last night, I was at a wedding,

Rumkovski khayim (continued)

יידיש	Transcription	English
דער דריטער חיים פֿון בית החיים, האַט מיט מלאַך המוות אַ גוט געשעפֿט געמאַכט: ער זאָל אים צושטעלן מתים וואָס מער, ער זאָל אים צושטעלן ביי טאָג, ביי נאַכט.	Der driter Khayim fun beys hakhayim, Hot mit malekh hamoves a gut gesheft gemakht: Er zol im tsushteln meysim vos mer, Er zol im tsushteln bay tog, bay nakht.	The third Chaim from the House of Life, Made a good deal with the Angel of Death: He should provide him more and more corpses, He should provide them day and night.
האַט זיך דער מלאַך המוות גענומען צו דער אַרבעט שנעל ער מאַכט פֿון יעדן גיבור אוי אַ תל: ער מאַכט דאָס פֿלינק, ער מאַכט דאָס גוט, ער מאַכט די גאַנצע געטאָ שוואַך און מיד.	Hot zikh der malekh hamoves genumen Tsu der arbet shnel Er makht fun yedn giber oy a tel: Er makht dos flink, Er makht dos gut, Er makht di gantse geto shvakh un mid.	So the Angel of Death got to work On the job quickly He makes every hero into a mound: He does it quickly, He does it well, He makes the whole ghetto weak and tired.
אין אַ זומער טאָג,	In a zumer tog,	On a summer day,

Rumkovski khayim (continued)

יידיש	Transcription	English
געמאכט אַ געטאָ אין אַ דיעטאָ	Gemakht a geto in a dyeto	He created a ghetto with a diet store
אין ער שרייט געוואָלד אַז ער איז געראַכט!	In er shrayt gevald az er iz gerakht!	And he cries 'gevalt' that he is right!
חיים ווייצמאַן האָט געזאָגט: אַז ער וויל די יידן אין פאַלעסטינאַ האַבן.	Khayim Vaytsman hot gezogt: Az er vil di yidn in Palestina hobn.	Chaim Weitzmann said: He wanted Jews to go to Palestine.
האַט זײַ געהײסן אַקערן זײען, ער האָט זײַ דאָרטן גוט באַגראָבן.	Hot zay gehaysn akern zeyen, Er hot zay dortn gut bagrobn.	He told them to plow and to sow, He buried them well there.
אַבער אונדזער חיימל, רומקאָווסקי חיים, ער געט אונדז יעדן טאָג שיריים:	Ober undzer Khayiml, Rumkovski Khayim, Er get undz yedn tog shrayim:	But our little Chaim, Rumkowski Chaim, He gives us leftovers every day:
אײנער אַ שטוק ברויט, און צווייטן אַ שטוק פֿערד, מע לייגט בײַ אים אויך טיף אין דרערד.	Ayner a shtuk broyt, Un tsveytn a shtuk ferd, Me leygt bay im oykh tif in drerd.	One gets a piece of bread, Another a piece of horse, He buries them deep in the earth too.

Papir is dokh vays (continued)

יידיש	Transcription	English
פֿיל שיינע מיידעלעך האָב איך דאָרט געזען; פֿיל שיינע מיידעלעך, צו דיר קומט ניט גאָר,	Fil sheyne meydelekh hob ikh dort gezen; Fil sheyne meydelekh, tsu dir kumt nit gor,	I saw a lot of pretty girls there; a lot of pretty girls, who could not compare with you,
צו דינע שוואַרצע אייגעלעך, צו דינע שוואַרצע האָר!	Tsu dayne shvartse eygelekh, tsu dayne shvartse hor!	with your lovely black eyes, with your lovely black hair!
דיין טאַליע, דיין מינע, דיין איידעלער פֿאַסאָן, אין האַרצן ברענט אַ פֿייער, מע זעט עס ניט אָן, ניטאָ אַזאַ מענטש, וואָס זאָל פֿילן ווי עס ברענט -	Dayn talye, dayn mine, dayn eydeler fason, In hartsn brent a fayer, me zet es nit on; Nito aza mentsh, vos zol filn vi es brent —	Your figure, your face, and your elegant style, light a fire in my heart. No one notices; there is no one else like me who can feel how it burns —
דער טויט און דאָס לעבן איז בײַ גאָט אין די הענט.	Der toyt un dos lebn iz bay got in di hent.	whether I will live or die is in God's hands.

מין רוע פלאץ

Mayn rue plats

My resting place

by Morris Rosenfeld

Written by Morris Rosenfeld (1862-1923). Born in Russian Poland, Rosenfeld would become one of the most adored labor poets in America.

יידיש	Transcription	English
ניט זוך מיר, ווו די מירטן גרינען!	Nit zukh mikh, vu di mirtn grinen!	Seek me not where myrtles grow green!
געפֿינסט מיר דאָרטן ניט, מײן שאַץ;	Gefinst mikh dortn nit, mayn shats;	You'll not find me there, my prize;
ווו לעבנס וועלקן בײ מאַשינען, דאָרטן איז מײן רוע פלאַץ.	Vu lebns velkn bay mashinen, Dortn iz mayn rue plats.	where lives wither at machines, there is my resting place.
ניט זוך מיר ווו די פֿייגל זינגען!	Nit zukh mikh, vu di feygl zingen!	Seek me not where birds sing!
געפֿינסט מיר דאָרטן ניט, מײן שאַץ;	Gefinst mikh dortn nit, mayn shats;	You'll not find me there, my prize;
א שכלאָפּ בין איך, ווו קייטן קלינגען,	A shklaf bin ikh, vu keytn klingen,	I am a slave, where chains clang,
דאָרטן איז מײן רוע פלאַץ.	Dortn iz mayn rue plats.	there is my resting place.

Rumkovski khayim (continued)

יידיש	Transcription	English
געוואָלד צו שרייען, אוי, אוי, אוי,	Gevald tsu shrayen oy, oy, oy,	Enough to make you cry 'Gevalt' oy, oy, oy,
יעדער איינער פֿרעגט:	Yeder ayner freygt:	One person asks:
א צווייטע שאלה, אוי,	A tsvayte shayle, oy,	A second question, oy,
זאָגט ער חיים ס'איז גוט אַזוי!	Zagt er Khayim s'iz gut azoy!	Chaim says 'it's good this way!'
ווייל ער איז אונדזער חיים, ער געט אונדז קלייען,	Vayl er iz undzer Khayim, Er get undz klayen,	Because he is our Chaim, He gives us bran,
ער געט אונדז גרויפֿן,	Er get undz groypn,	He gives us barley,
ער געט אונדז מן.	Er get undz man.	He gives us manna.
פֿאַרצײטנס האָבן די מידבר יידן געגעסן מן, הײַנט עסט שוין יעדער ווייב איר מאַן.	Fartsaytns hobn di midber yidn gegesn man, Haynt est shoyn yeder vayb ir man.	In times gone by, Jews ate manna in the desert, Today every wife is eating her own man.
רומקאָווסקי חיים האָט גוט געטראַכט, געאַרבעט שווער, בײ טאָג, בײ נאַכט,	Rumkovski Khayim hot gut getrakht, Gearbet shver bay tog, bay nakht,	Rumkowski Chaim thought it through well, Worked hard by day and night,

רומקאווסקי חיים

Rumkovski khayim

Rumkowski chaim

by Yankev Glatshetyn

Written by Yankev Glatshetyn (1896-1971) from Lublin, Poland about Chaim Rumkowski (1877-1944), the Jewish leader of the Łódź Ghetto during the Holocaust. Rumkowski was appointed by the Nazis and implemented a policy of cooperation with German authorities. His leadership was deeply divisive, as he wielded significant power within the ghetto while collaborating with Nazi demands.

יידיש	Transcription	English
יידעלעך זיינען געבענטשט מיט חיים,	Yidelekh zaynen gebentsht mit Khayim,	Jews are blessed with Chaim,
חיים לעולם מוות,	Khayim leolam moves,	Life unto death,
חיים פון בית החיים,	Khayim fun beys hakhayim,	Chaim from the House of Life,
רומלאווסקי חיים מיט זיין גרויסן נס.	Rumkovski Khayim mit zayn groysn nes.	Rumkowski Chaim with his great miracle.
ער מאכט זיך נסים אוי,	Er makht zikh nisim oy,	He performs miracles, oy,
יעדן טאג אזוי,	Yedn tog azoy,	Every day so,

Mayn rue plats (continued)

יידיש	Transcription	English
ניט זוך מיר, ווו פֿאָנטאַנען שפּריצן!	Nit zukh mikh, vu fontanen shpritsn!	Seek me not where fountains spray!
געפֿינסט מיר דאָרטן ניט, מיין שאַץ;	Gefinst mikh dortn nit, mayn shats;	You'll not find me there, my prize;
ווו טרערן רינען, ציינער קריצן, דאָרטן איז מיין רוע פלאַץ.	Vu trern rinen, tseyner kritsn, Dortn iz mayn rue plats.	where tears flow and teeth gnash, there is my resting place.
און ליבסטו מיר מיט וואַרער ליבע, טאָ קום צו מיר, מיין גוטער שאַץ;	Un libstu mikh mit varer libe, To kum tsu mir, mayn guter shats;	And if you love me with true love, then come to me, my treasure;
און הייטער אויף מיין האַרץ דאָס טריבע,	Un hayter oyf mayn harts dos tribe,	and brighten my somber heart,
און מאַך מיר זיס מיין רוע פלאַץ.	Un makh mir zis mayn rue plats.	and sweeten my resting place for me.

אויפֿן וועג שטייט אַ בױם

Oyfn veg shteyt a boym

On the road stands a tree

by Itzik Manger

Text by Itzik Manger (1901-1969) who contributed to the revival and modernist reinterpretation of traditional Yiddish folk art. The melody of this song, like many of Mangers songs, is based on an older Yiddish folksong.

יידיש	Transcription	English
אויפֿן וועג שטייט אַ בױם,	Oyfn veg shteyt a boym,	By the wayside there stands a tree,
שטייט ער אײַנגעבױגן,	Shteyt er ayngeboygn,	it stands there bent over,
אַלע פֿייגל פֿונעם בױם	Ale feygl funem boym	all the birds from the tree
זײַנען זיך צעפֿלױגן.	Zaynen zikh tsefloygn.	have scattered.
דרייַ קײן מערבֿ,	Dray keyn	Three to the
דרייַ קײן מיזרח,	mayrev, dray keyn mizrek,	West, three to the East,
און דער רעשט – קײן דרום,	Un der resht – keyn dorem,	and the rest – to the South,
און דעם בױם געלאָזט אַליין	Un dem boym gelozt aleyn	and the tree is left alone
הפֿקר פֿאַר דעם שטורעם.	Hefker far dem shturem.	abandoned before the storm.

אוי, איר נאַרישע ציוניסטן

Oy ir narishe tsionistn

Oh, you foolish zionists

Ts. Lakhman was recorded singing this song by Soviet ethnomusicologist Moshe Beregovski in Kiev in 1931. The author is unknown.

יידיש	Transcription	English
אוי, איר נאַרישע ציוניסטן	Oy, ir narishe tsionistn	Oh, you foolish Zionists
מיט אַײַער נאַרישן סיכל	Mit ayer narishn seykhl	with your foolish mentality
איר מעגט דאָך גיין צו דעם אַרבעטער	Ir megt dokh geyn tsu dem arbeter	you'd better go to the factory
און לערנען בײַ אים סיכל!	Un lernen bai im seykhl!	and learn from his mentality!
איר ווילט אונדז פֿירן קיין ירושלים!	Ir vilt undz firn keyn Yerushalaim!	You want to take us to Jerusalem!
מיר זאָלן דאָרט גאַלאָדאָיען	Mir zaln dort golodayen	So we can starve there
מיר וועלן בעסער זײַן אין רוסלאַנד,	Mir veln beser zayn in Rusnland,	we'd rather stay in Russia,
מיר וועלן זיך באַפֿרײַען!	Mir veln zikh bafrayen!	we will liberate ourselves!

Oyfn veg shteyt a boym (continued)

יידיש	Transcription	English
אלע פייגל פֿונעם	Ale feygl funem	all the birds from
בוים	boym	the tree
זײנען זיך צעפֿלויגן.	Zaynen zikh	have scattered...
..	tsefloygn. . .	

Oyfn veg shteyt a boym (continued)

יידיש	Transcription	English
זאָג איך צו דער מאַמען: - הער, זאָלסט מיר נאָר ניט שטערן, וועל איך, מאַמע, איינס און צוויי באַלד אַ פֿויגל ווערן.	Zog ikh tsu der mamen: — her, Zolst mir nor nit shtern, Vel ikh, mame, eyns un tsvey Bald a foygl vern. ווערן.	I say to my mother: "Listen, only don't hinder me, I will, Mother, just like that, turn into a bird.
איך וועל זיצן אויפֿן בוים און וועל אים פֿאַרוויגן איבערן ווינטער מיט אַ טרייסט, מיט אַ שיינעם ניגון.	lkh vel zitsn oyfn boym Un vel im farvign פֿאַרוויגן lbern vinter mit a treyst, Mit a sheynem nign.	I will sit in the tree and will rock it through the winter with comfort, with a lovely melody."
זאָגט די מאַמע: - ניטע, קינד, - און זי וויינט מיט טרערן - וועסט חלילה אויפֿן בוים מיר פֿאַרפֿרוירן ווערן.	Zagt di mame: — nite, kind — Un zi veynt mit trern — Vest kholile oyfn boym Mir farfroyrn vern. ווערן.	Says Mother, "No, child" — and she weeps tearfully — "You will, heaven forbid, in that tree become frozen to my woe."

Oyfn veg shteyt a boym (continued)

יידיש	Transcription	English
זאָג איך: - מאַמע,	Zog ikh: —	I say, "Momma,
ס'איז אַ שאַד	mame, s'iz a shod	it's a shame
דיינע שיינע אויגן, -	Dayne sheyne	your lovely eyes,"
	oygn, —	—
און איידער וואָס און	Un eyder vos un	and before you
איידער ווען,	eyder ven,	know it,
בין איך מיר אַ	Bin ikh mir a	I am a bird.
פֿויגל.	foygl.	
וויינט די מאַמע: -	Veynt di mame:	Cried Mother,
איציק, קרוין,	— Itsik, kroyn,	"Itsik, my crown,
זע, אום גאָטעס	Ze, um gotes viln,	look, for God's
וויילן,		sake,
נעם זיך מיט אַ	Nem zikh mit a	take a shawl with
שאַליקל,	shalikl,	you,
קענסט זיך נאָך	Kenst zikh nokh	you could still
פֿאַרקילן.	farkiln.	catch cold.
- די קאַלאַשן טו	— Di kaloshn tu	Put on your
זיך אָן,	zikh on,	galoshes,
ס'גייט אַ שאַרפֿער	S'geyt a sharfer	it's a biting cold
ווינטער	winter	winter
און די קוטשמע	Un di kutshme	and take your fur
נעם אויך מיט -	nem oykh mit —	hat too —
וויי איז מיר און	Vey iz mir un vind	oh woe and wind
ווינד מיר. . .	mir. . .	is me!..
- און דאָס	— Un dos	And take your
ווינטער-לייבל נעם,	winter-laybl nem,	winter shirt,
טו עס אָן, דו שוטה,	Tu es on, du	put it on, you
	shoyte,	fool,

Oyfn veg shteyt a boym (continued)

יידיש	Transcription	English
אויב דו ווילסט ניט	Oyb du vilst nit	unless you want
זיין קיין גאַסט	zayn keyn gast	to be a guest
צווישן אַלע טויטע.	Tsvishn ale toyte.	among all the
. . .	. . .	dead people...
כ'הייב די פֿליגל,	Kh'heyb di fligl,	I lift my wings,
ס'איז מיר שווער,	s'iz mir shver,	it's too heavy for
		me,
צו פֿיל, צו פֿיל זאַכן	Tsu fil, tsu fil	too many, too
	zakhn	many things
האַט די מאַמע	Hot di mame	my mother put on
אָנגעטאָן	ongeton	
איר פֿייגעלע, דעם	Ir feygele, dem	her little bird, the
שוואַכן.	shvakhn.	weakling.
קוק איך טרויעריק	Kuk ikh troyerik	I look sadly into
מיר אַרײַן	mir arayn	
אין מײַן מאַמעס	In mayn mames	my mother's eyes,
אויגן,	oygn,	
ס'האַט איר	S'hot ir libshaft	Her love did not
ליבשאַפֿט ניט	nit gelozt	allow
געלאַזט		
ווערן מיר אַ פֿויגל. .	Vern mir a foygl.	me to become a
. . .	. . .	bird...
אויפֿן וועג שטייט אַ	Oyfn veg shteyt a	By the wayside
בוים,	boym,	there stands a
		tree,
שטייט ער	Shteyt er	it stands there
אײַנגעבויגן,	ayngeboygn,	bent over,